

Suomen Sotatieteellisen Seuran puheenjohtaja eversti K J Mikolan tervehdyspuhe seuran 50-vuotisjuhlassa Helsingin Yliopiston juhlasalissa 4. 4. 1977

Herra Puolustusministeri,

Suomen Sotatieteellisen Seuran jäsenkunta antaa erityisen suuren arvon sille, että monista ajankohtaisista kiireistänne huolimatta olette varannut aikaanne kunnioittaaksenne juhlaamme läsnäolollanne. Olette sydämellisesti tervetullut.

Herra Puolustusvoimain komentaja,

tulkitsemme sen, että olette sovittanut virkamatkanne niin, että olette täällä nyt joukossamme, osoitukseksi toimintaamme kohtaan tuntemastanne luottamuksesta, semminkin kun itse olette aikanaan seuramme luottamustehtävissä hyvin perehtynyt toimintaamme. Tervetuloa yhteiseen juhlaamme.

Messieurs les attachés militaires, vous etes les bienvenus à notre cinquantième anniversaire. Cela nous a fait une grande joie de vous voir ici avec nous.

Kunnioitetut Kutsuvieraamme, Hyvät Naiset ja Herrat, mina Damer och Herrar, olette tervetulleita Suomen Sotatieteellisen Seuran 50-vuotisjuhlaan.

*

Pian 60-vuotisen valtiollisen itsenäisyytemme tapahtumakalenterissa sotatieteellisen seuran perustaminen on ollut aikanaan varsin vähäinen tapahtuma. Se merkitsi kuitenkin alkua toiminnalle, jollainen elimellisesti kuuluu itsenäisen valtion olemukseen, toisin sanoen se merkitsi upseeriston oma-aloitteisuuden perustuvan maanpuolustustutkimuksen järjestäytymistä. Kaikilla elämäntilanteilla näet työsuhteeseen perustuvan toiminnan rinnalla on vastaavan alan henkilöstön vapaamuotoinen oman itsensä ja toimialansa kehittämiseen tähtäävä tutkimus tai muunlainen alan kysymyksiin syventyminen olennainen tie todella hyviin tuloksiin.

Sotilaiden harrastamaa tutkimustyötä pidettiin itsenäisyytemme alkuvuosina ahtaasti puolustusvoimien sisäisenä asiana, mikäli sellaisesta edes tiedettiin mitään. Se kuului sinne, eroon muusta yhteiskunnasta, kasarmien korkeiden aitojen taa, minne muukin maanpuolustustyö silloin niin valitettavan yleisesti

katsottiin kuuluvan. Nyt, sotien kovien, meitä kaikkia koetelleiden ponnistelujen jälkeen, kun näkemykset ovat avartuneet ja kasarmien aidat kaatuneet, tiedetään sotatieteellisen tutkimuksen kuuluvan keskeisesti maanpuolustustyöhömmö. Vuosikymmenet ja niiden myötä yhteiskunnallisen ajattelumme kypsyminen ovat tuoneet sotatieteellisen, myös vapaan tutkijamielen kantaman sotatieteellisen tutkimuksen julkisuuteen. Se tunnustetaan nyt osaksi yhteistä kansallista hengenviljelyämme.

Niinpä tervehdinkin lämpimästi Teitä, eri korkeakoulujen sekä tieteellisten laitosten ja seurojen juhlaputsuamme noudattaneet edustajat.

*

Tässä yhteydessä en käy kertomaan 50 vuotta täyttävän seuramme vaiheita. Keskityn vain luonnehtimaan piirissämme harrastetun tutkimuksen keskeisimpien tavoitteiden muovautumista kuluneiden vuosikymmenten eri vaiheissa.

On merkille pantavaa, miten vahvasti oman lähihistoriamme, vapaussodan, sotatoimien tarkastelu, Suomen sotilasmaantieteellisten probleemien selvittely sekä maastomme soveltuvan taktiikan etsintä olivat edustettuina toimintamme ensimmäisen vuosikymmenen aikana. Selitystä ei tuolle tarvitse kaukaa hakea. Se löytyy itsestään vastaavan ajan yleisistä oloista, ja myös silloin vielä vähäisen ye-upseeristomme tutkijakoulutuksesta.

Meillä oli juuri käyty sota, ensimmäinen yli sataan vuoteen omalla kamaralla. Sotahistorialla oli läheiset liittymäkohdat yleiseen historiaan. Aiheet avautuivat luonnostaan, koskapa ne tuntuivat tutuilta. Oma suomalainen maastomme ja Suomen geostrateginen asema olivat nyt tulleet ensi kertaa omien maanpuolustusintressiemme pohdinnan kohteiksi. Sotilasmaantieteelliset kysymykset askarruttivat sotilaita. Jääkärien Keski-Euroopassa oppiman taktiikan soveltaminen meikäläisiin oloihin oli joutunut kriittisten arvointien alaiseksi, kun harjoitukset oli viety kotoisiin metsäisiin maisemiimme. Sinne soveltuvan taktiikan etsinnällä oli todella kiire. Sotatekniikankin alaan kuuluvat tutkimukset alkoivat kiinnostaa, kun kotimainen asesuunnittelu pääsi vauhtiin.

Sotavuosien jälkeen, kun tutkimustyö seuramme piirissä käynnistyi lähes kymmenen vuoden näennäisen tauon jälkeen, olivat operaatioiden ja sotakokemusten tieteelliset analysoinnit voimakkaimmin esillä. Näistä vain osa kuului nyt sotahistoriaan sinänsä. Kyseessä olivat monet uusien tekniikan sovellutusten tarkastelut niin taktillisessa kuin metodisessakin mielessä sekä erinäiset johtamiseen ja joukon hallintaan liittyvät selvittelyt. Tutkimusaiheita oli runsaasti ja näyttää kuin taistelutoiminnan vuosina patoutuneena ollut tutkimus-

kapasiteetti suorastaan purkautui mitä vilkkaimpaan ja tuotteliaimpaan toimintaan. Aiheet olivat monelle hyvinkin omakohtaisia ja ajallisesti läheisiä. Pian alettiin saada vertailtavaa aineistoa myös rajojen takaa.

Ohjesääntöjen uusiminen ja uuden tekniikan käyttöönotto alkoivat vähitellen vaikuttaa tutkimuskohteiden valintaan. Tuolloin, kun olot virkatutkimukselle olivat tilapäisjärjestelyjen ja osittaisten toiminnan rajoitusten takia ankeat, oli vapaan tutkimuksen suorastaan vastattava sotatieteellisen tutkimuksen jatkuvuudesta.

1950-luvun erittäin vilkas tutkimusharrastus tasaantui seuraavalle vuosikymmenelle tultaessa, jolloin puolestaan olojen vakiinnuttua kiinteästi järjestetty virkatutkimus alkoi sitoa henkistä kapasiteettia. Mutta nyt oli havaittavissa vapaan tutkimuksen määrätietoinen suuntautuminen eteenpäin, aiempaa määrätietoisemmin suunnitteluun, välineistön, menetelmien ja organisaatioiden kehittelyyn. Samaan aikaan alkoivat strategiset, koko elinpiiriämme koskevat geopoliittiset sekä erinäiset hallinnolliset ja puolustustehomme vaikuttavat tuotantoelämän aiheet kiinnostaa ye-upseeristoamme entistä yleisemmin.

Näkymien avartuminen yleensä, maan teollistuminen sekä niin Suomen asema Euroopassa kuin puolustusvoimien asema turvallisuuspolitiikassamme ovat sävyttäneet viime vuosina seuramme piirissä tapahtuvaa tutkimusta. Siviilikentän kiinnostuminen maanpuolustusaiheisiin on ollut omiaan myös elävöittämään toimintaamme.

*

Vaikka toimintamme onkin tapahtunut asianomaisten tutkijain vapaana harrastuksena ja omaan alaan kohdistuvana kiinnostuksena, on seuramme ollut jatkuvasti kiinteässä kosketuksessa puolustusvoimiin. Voidaan sanoa, että olennaisena toimintamme menestyksellisyyden edellytyksenä on ollut yhteytemme puolustusvoimiin ja aivan erityisesti puolustusvoimien johdon taholta saamamme tuki. Juhlapäivänämme esitämmekin kunnioittavat kiitoksemme siitä tuesta, jota jäsenemme ovat eri virkaporttaissa saaneet tutkimuksia suorittaessaan ja mitä seuramme on yhteisönä saanut puolustusvoimien johdon taholta.

Oletan, että olemme voineet vastavuoroisesti myös antaa oman panoksemme puolustusvoimien kehittämis- ja kouluttamistoiminnan sekä koko maanpuolustuksemme hyväksi.

Tieteelliseen luomiseen johtava henkinen uurastus ja tutkijan elävä pyrkimys kestäviin tuloksiin tarvitsevat tuekseen myös taloudellista katetta. Tutkijalle tunnustuksena myönnetty stipendi, vaikkei se markkamäärältään vastaisikaan läheskään edes minimipalkkaa käytetylle ajalle, on näkyvä arvostuksen

osoitus ja antaa sellaisena tekijälleen intoa ja uskallusta. Samoin työn julkaiseminen on kannustavaa. Se on eräs tulos työstä ja se vauhdittaa tieteellistä keskustelua, ja vetää mukaan uusia voimia.

Stipendien myöntämisen ja tutkielmien julkaisemisen, nimenomaisesti vuosikirjamme TIEDE JA ASE jatkuvan ilmestymisen ovat tehneet mahdollisiksi sekä julkisista varoista että merkittävästi myös eri säätiöiltä ja yhteisöiltä saamamme apurahat. Paitsi ratkaisevasti vaikuttavana taloudellisena tukena ne ovat olleet meille henkisenä rohkaisuna, sillä olemme tulkinneet ne arvonannon osoitukseksi seurалlemme ja tunnustukseksi maanpuolustustyöllemme yleensä.

Työmme tukijat, ottakaa vastaan kunnioittavat kiitoksemme.

*

Jäsenkuntamme, erityisesti sen aktiivisen ydinjoukon jatkuva toiminta sotatieteiden parissa, avoimet yhteytemme toisiin tieteellisiin järjestöihin, puolustusvoimien johdon taholta saamamme monipuolinen tuki sekä lahjoittajiemme alttius seuramme toiminnan taloudelliseksi turvaamiseksi ovat osoituksen kulkemamme tien oikeellisuudesta ja takeena toiminnallemme tästä eteenpäin.

Vielä kaikkia ystäviämme osaksemme tulleesta aineellisesta ja henkisestä tuesta sekä kaikkia Teitä, Hyvät Naiset ja Herrat, mukanaolostanne juhlasamme kiittäen toivotan Teidät sydämellisesti tervetulleiksi.